

KADINA YÖNELİK EKONOMİK ŞİDDETİN TÜRKİYE BOYUTU: KÜRESEL CİNSİYET FARKI ENDEKSİNE GÖRE BİR DEĞERLENDİRME

Elif SAVAŞKAN*

Özlem ATAY**

Bu makale hakem incelemesinden geçmiştir ve TÜBİTAK – ULAKBİM
Veri Tabanında indekslenmektedir.

* Dr.

E-posta: elifsavaskan@gmail.com ORCID: [0000-0001-9913-3361](https://orcid.org/0000-0001-9913-3361)

** Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İşletme Bölümü

E-posta: cozkanli@politics.ankara.edu.tr ORCID: [0000-0002-2563-825X](https://orcid.org/0000-0002-2563-825X)

Makale geliş tarihi: 21 Mayıs 2025 Makale kabul tarihi: 8 Ekim 2025

KADINA YÖNELİK EKONOMİK ŞİDDETİN TÜRKİYE BOYUTU: KÜRESEL CİNSİYET FARKI ENDEKSİNE GÖRE BİR DEĞERLENDİRME

ÖZ

İnsanlık tarihinin temel sorunlarından birisi olan kadına yönelik şiddet her geçen gün giderek artmaktadır. Kadına yönelik ekonomik şiddet oranlarındaki artış konuya yönelik yapılan araştırmaların ve önlemlerin yetersiz olduğunu göstermektedir. TKDF ve UNFPA (2023) verilerine göre; Türkiye’de kadınların %95’inin ekonomik şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir. Bu çalışmada kadına yönelik ekonomik şiddetin Türkiye boyutu Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi (2024) bulguları ışığında değerlendirilmiştir. Konunun hem akademik, hem de toplumsal katkı sağlaması ve gelecekte yapılacak araştırmalara öncülük etmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, kadına yönelik şiddet, ekonomik şiddet, kadına yönelik ekonomik şiddet, Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi.

THE TURKISH DIMENSION OF ECONOMIC VIOLENCE AGAINST WOMEN: AN EVALUATION ACCORDING TO THE GLOBAL GENDER GAP INDEX

ABSTRACT

Violence against women, which have been one of the fundamental problems of humanity, is increasing, because effective measures has not been taken and research conducted on the subject is insufficient. According to the data of TKDF and UNFPA (2023) 95 percent of women in Türkiye are exposed to economic violence. In this study, the Türkiye dimension of economic violence against women was conducted in the light of the findings of the Global Gender Gap Index (2024) in order to provide up-to-date theoretical information based on literature about the latest situation worldwide. The fact that the subject is addressed from this perspective gives the study a different purpose and is expected to contribute to the literature and take the lead to the future research.

Keywords: Violence, violence against women, economic violence, economic violence against women, Global Gender Gap Index.

HAKEMLİ

GİRİŞ

Dünya çapında yaklaşık her üç kadından biri (%35) eş/yakın bir partner ya da başka bir erkek tarafından fiziksel şiddet ve/veya cinsel şiddete uğramaktadır.^[1] Kadına yönelik şiddet küresel anlamda bir halk sağlığı sorunu olup kadın haklarına ağır bir ihlaldir. Kadına yönelik şiddet; fiziksel şiddet, cinsel şiddet, ekonomik şiddet, psikolojik taciz ve kontrol edici davranışlar dahil olmak üzere birçok farklı şekilde gerçekleşmektedir.^[2] Kadına yönelik şiddet, cinsiyete dayalı güç dinamiklerine derinlemesine yerleşmiş yaygın bir toplumsal sorunu temsil etmektedir. Dünya Sağlık Örgütü, 161 ülkede 735 milyon kadının 2005 ile 2018 yılları arasında yaşamları boyunca en az bir kez şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir. Bu anlamda Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü Ülkeleri arasında Türkiye, %38 ile en yüksek kadına yönelik şiddet oranına sahiptir.^[3] Kadına yönelik ekonomik şiddet, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanmaktadır. Ekonomik şiddeti geleneksel cinsiyet normları güçlendirilmektedir.^[4] Dolayısıyla kadına yönelik ekonomik şiddette, erkek kadının elindeki ekonomik kaynaklara sahip olma, bu kaynakları kadının rızası olmadan kullanma ve sürdürülebilirliğini kontrol ederek kendisini güvence altına almasını ifade etmektedir. Kadına yönelik ekonomik şiddet genellikle ekonomik kaynaklar üzerindeki kontrolü ele geçirmek isteyen eş/yakın partner ya da sevgilisinden ayrılma olasılıklarını kısıtlayan nedenlerden biri olarak ortaya çıkmaktadır.^[5]

- [1] World Health Organization, (WHO), *Violence against women: Intimate partner and sexual violence against women: Evidence Brief* (Geneva: WHO, 2019).
- [2] Gülşah Başkan ve Semra Alkan, “Kadına Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği,” *Kadın Araştırmaları Dergisi* 4, no. 1 (2023); Chiara Rollero et al., “Intimate Partner Violence and Gender Stereotypes: A Meta-Analysis,” *Aggression and Violent Behavior* 48 (2019).
- [3] Emine Adibelli, Sevgi Özkan ve Fatma Yavuz, “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet: Nedenleri ve Sonuçları,” *Toplum ve Sosyal Hizmet* 32, no. 2 (2021): 335–350.
- [4] Evan Stark, *Coercive Control: How Men Entrap Women in Personal Life* (Oxford: Oxford University Press, 2009).
- [5] Adrienne E. Adams et al., “Development of the Scale of Economic Abuse,” *Violence Against Women* 14, no. 5 (2008): 563–588.

Cinsiyet eşitliği, uzun zamandır uluslararası kalkınma çabalarının odak noktası olmuş hem temel bir insan hakkı hem de sürdürülebilir kalkınmanın kritik bir bileşeni olarak kabul edilmiştir.^[6] Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri çeşitli uluslararası anlaşmalar ve bildirgeler, özellikle cinsiyet eşitliğine ulaşmanın tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlendirilmesinin önemini vurgulamaktadır.^[7] Ancak özellikle kültürel, sosyal ve ekonomik büyümenin önemli ölçüde azaldığı gelişmekte olan ülkelerde önemli cinsiyet eşitsizlikleri devam etmektedir. Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi Raporu'na (2024) göre; cinsiyet eşitliği çok yavaş bir şekilde ilerlemektedir. 2024 yılında Küresel Cinsiyet Farkı % 68,6 oranında kapatılmıştır. Mevcut ilerlemenin hızıyla gidilirse tam bir cinsiyet eşitliği sağlanması için 134 yıla ihtiyaç olduğu belirtilmektedir.^[8]

Günümüzde sosyal bilimlerin literatürüne yönelik cinsiyet eşitliği dört ana boyut olarak ele alınmaktadır. Bu boyutlar; ekonomik katılım ve fırsatlar, eğitim kazanımı, sağlık, hayatta kalma ve siyasi güçlendirme olarak kategorize edilmektedir. İlgili raporda tam bir eşitlik olması için en uzun süreyi ekonomik ve siyasi boyutlarda iyileşmelerin yapılması gerektiği açıklanmaktadır. Ayrıca ülkelerin bireysel açıdan ilerleme hızlarının farklı oluşu genel

-
- [6] Ilona Kickbusch et al., “Global Health Diplomacy: Five Years On,” *Bulletin of the World Health Organization* 91, no. 3 (2013); Jeffrey Sachs, *The Price of Civilization: Economics and Ethics After the Fall* (New York: Random House, 2012); Lourdes Benería, Günseli Berik, and Maria Floro, *Gender, Development, and Globalization: Economics as if All People Mattered* (New York: Routledge, 2015); Joseph Mensah, *Globalization and the Human Factor* (New York: Routledge, 2019).
- [7] Francis Onditi and Orpha Odera, “Gender Equality and the Sustainable Development Goals: A Political Approach,” *International Affairs and Global Strategy* 58 (2017); Ranita Dhar, “Empowering Women through Education,” *International Journal of Education* 10, no. 2 (2018); Virginia Morrow, *Children's Rights and Gender Justice* (Oxford: Oxford University Press, 2018); Priya Nanda et al., “Addressing the Intersections of Adolescent Girls' Vulnerabilities in South Asia,” *UNICEF Research Briefs*, 2020; Patricia Kameri-Mbote and Wanjiku Kabira, “Constitutionalizing Gender Equality in Kenya,” *Feminist Legal Studies* 30 (2022); Christine Nalule, “African Women's Rights and the Law,” *Journal of African Law* 66, no. 1 (2022); Monako Moeketsi, *Gender Policy in the Global South* (Cape Town: UCT Press, 2024).
- [8] World Economic Forum, *Global Gender Gap Report 2024* (Geneva: WEF, 2024), <https://www.weforum.org>.

anlamda ilerlemeyi tehdit ettiği ileri sürülmektedir.^[9] Bu çalışmada konu kapsamlı sistematik bir literatür taraması ile incelenmiştir. Araştırmada; ekonomik şiddet, kadına yönelik ekonomik şiddet, kadına yönelik ekonomik şiddetin Türkiye boyutu, kadına yönelik ekonomik şiddetin dünya boyutu, Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi (2024) verilerine göre değerlendirilmiştir. Çalışmanın amacı; kadına yönelik ekonomik şiddete yönelik farkındalık düzeyini arttırmak ve Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi (2024)’ne göre hem ülkemizde hem de dünyadaki son durum hakkında güncel bilgileri ikincil veriler ile paylaşmaktır. Toplumsal ve akademik açıdan çözüm stratejileri bilimsel olarak analiz edilmiştir. Bu çerçevede, literatüre katkı sağlamak ve gelecekte yapılacak olan araştırmalara ışık tutmak hedeflenmektedir.

I. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

A) Ekonomik Şiddet

Dünya Sağlık Örgütü’ne (WHO) göre şiddet, “*kişinin kendisine veya diğer kişilere karşı fiziksel güç ya da kuvvet kullanması olarak tanımlanan ve yaralanma, ihmal, zarar, sakatlık veya yoksunlukla sonuçlanan bir halk sağlığı sorunu*” olarak açıklanmaktadır.^[10] Kadınlara yönelik şiddet yaralanmaya, zarar gören veya fiziksel, cinsel veya psikolojik zararlara sebep olan kadın cinsiyetine yönelik her türlü davranış olarak tanımlanmaktadır. Kadına yönelik şiddet kamusal veya özel yaşamda kadınlar üzerinde baskı ve kişisel özgürlüklerin keyfi olarak kısıtlaması şeklinde ifade edilmektedir.^[11]

Dünya’da en yaygın insan hakları ihlallerinden birisi olan kadına yönelik şiddette yaklaşık 736 milyon kadın (üçte biri) hayatları boyunca en az bir defaya mahsus fiziksel şiddet ve/veya cinsel şiddete eş/yakın partner ya da sevgilisi veya eş/yakın partner olmayan fiziksel şiddet ve cinsel şiddete ya da

[9] World Economic Forum, *Global Gender Gap Report 2024*.

[10] World Health Organization. *Preventing Violence and Reducing Its Impact: How Development Agencies Can Help*. Geneva: WHO, 2008.

[11] Başkan, Sibel, and Ebru Alkan. *Kadına Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 2023; World Health Organization. *Violence against Women: Intimate Partner and Sexual Violence against Women – Evidence Brief*. Geneva: WHO, 2019.

her iki şiddet türüne maruz kalmıştır.^[12] Ekonomik şiddet kavramı ilk kez 1950'lerin sonlarında ekonomik taciz ifadesinden ortaya çıkmıştır. Birleşmiş Milletler, “*ekonomik şiddetin, bir bireyin yakın partnerine finansal kaynaklara erişimini, genellikle bir taciz veya kontrol biçimi olarak ya da onu izole etmek veya refahına başka olumsuz sonuçlar yüklemek için reddettiği zamanki şiddet türüdür*” şeklinde tanımlamaktadır.^[13] Ekonomik şiddet kadına yönelik diğer şiddet türleri kadar ön planda olmadığından etkisi hemen görülmemektedir. Hukuksal boyutu dahil olmak üzere ekonomik şiddet ile mücadele konusunda çalışmalar kısıtlı olup doğrudan bir mücadelenin yaygınlığı açık olarak yoktur. Bu çerçevede ekonomik şiddetin en belirgin özelliği, diğer şiddet türleri kadar bilinir olmamasından kaynaklı olarak kadınlar uğradıkları bu şiddet türünü bilmemekte olup farkındalıklarının olmamasıdır.^[14]

B) Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet

Kadına yönelik şiddet fiziksel şiddet, cinsel şiddet ya da kadın cinayetlerinden ibaret değildir. Tüm şiddet türlerinin (fiziksel şiddet, psikolojik (duygusal) şiddet, cinsel şiddet, ekonomik şiddet, sözlü (sözel) şiddet, siber (dijital) şiddet) altında yatan başlıca sebeplerden birisi ekonomik yetersizliklerdir. Ekonomik şiddet, kadınlar tarafından az bilinen bir şiddet türüdür. İnsanların temel ihtiyaçları olan barınma, sağlık hizmetlerine erişim, eğitim ve yaşam haklarına da kadınların eşit olarak faydalanması gereken önemli konulardandır.

Bu doğrultuda kadına yönelik ekonomik şiddet “*kadının emeğine, yarattığı /ürettiği değere, varlıklarına, kazanma gücüne, kazancına, karar alma hakkına el koyma; gelecekteki üretme ve kazanma gücünü elinden alma anlamına gelen bilgisiz bırakma ve gelecekteki ekonomik güvencelerini ortadan kaldıran biçimde güvencesiz bırakmadır*”.^[15] Bir başka deyişle kadına yönelik ekonomik şid-

[12] World Health Organization, “Violence against Women,” PMNCH, 2024, <https://pmnch.who.int>.

[13] United Nations Economic and Social Commission for Western Asia (UNESCWA). “What is Economic Violence Against Women?” 2025, <https://www.unescwa.org>.

[14] Adaçay, Fatma ve Serap Güney. “Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet: Farkındalık Sorunu.” *Kadın Çalışmaları Dergisi* 17, no. 2 (2012): 325.

[15] Kaya, Derya, Ayşegül Esra Özdemir ve Ayşegül Şenol Çelik. “Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet: Görünmeyen Bir Şiddet Türü.” *Kadın ve Toplum Dergisi* 5, no. 2 (2014): 170.

det, bir kadının ekonomik kaynaklara sahip olma, kullanma ve sürdürme kapasitesine hâkim olmak, onun ekonomik istikrarını ve bağımsızlığını riske atmaya yönelik tüm eylemler olarak açıklanabilmektedir. Bu anlamda ekonomik şiddet, kadının bağımlılığını teşvik etmek ya da kadını ekonomik açıdan maddi olarak sömürerek kontrol etmek, manipüle etmek ve kadınının üzerinde bir hâkimiyet kurmak için etkili bir araçtır. Ekonomik şiddetin temel amacı, finansal varlıklar üzerinde kontrol sahibi olarak kadını tamamen bir erkeğe bağımlı hale getirmektir. Ekonomik kaynaklar üzerinde kapsamlı yetkiye sahip olan ya da kadına maddi destek sağlamayı reddeden eş/yakın partner ya da sevgili, kadının en temel ihtiyaçlarında bile kendilerine tamamen bağımlı bıraktıkları için kadınlara karşı ekonomik şiddet uyguladıkları kabul edilmektedir.^[16] Bunun nedeni ise ekonomik şiddet; fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve psikolojik (duygusal) şiddet türleri dâhil olmak üzere diğer şiddet türlerinin de gerçekleşme riskini arttırmaktadır. Dolayısıyla kadına yönelik ekonomik şiddet üç farklı şekilde gerçekleşebilmektedir. Bunlardan birincisi kadının ekonomik kaynaklara ulaşmasını kontrol altına almak, ikincisi kadının iş bulması ve çalışmasını sabote etmek, üçüncüsü ise kadının bireysel ekonomik özgürlüğünü suiistimal etmek için kadına diğer şiddet türlerini uygulayarak ekonomik durumun kontrolünü ele geçirmek şeklinde olmaktadır.^[17]

Tablo 1’de kadına yönelik ekonomik şiddetin nedenleri, sonuçları ve diğer şiddet türleri ile ilişkisi açıklanmaktadır.^[18]

[16] Werwie, Julia. “Economic Abuse as an Invisible Form of Domestic Violence: A Review.” *Journal of Interpersonal Violence* 34, no. 4 (2019): 769–780.

[17] Stylianou, Amanda M. *Economic Abuse within Intimate Partner Violence: A Review of the Literature*. Harrisburg, PA: National Resource Center on Domestic Violence, 2016, 4–6.

[18] Adaçay, Fatma ve Serap Güney. “Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet: Farkındalık Sorunu.” *Kadın Çalışmaları Dergisi* 17, no. 2 (2012): 325.

Tablo 1: Kadına Yönelik Ekonomik Şiddetin Değerlendirilmesi

Nedenler	Ekonomik Şiddet	Sonuçlar	Diğer Şiddet Türleri İle İlişkisi
Toplumsal Cinsiyet (örf ve Adetler)	Kadının çalışmasını engellemek	Yoksulluk	Fiziksel, Psikolojik, Kültürel
Toplumsal Cinsiyet (sosyal düalizm, eğitim)	Ailevi konularda ekonomik kararları kadının fikrini sormadan tek başına almak	Kadının yok kabul edilmesi	Fiziksel, Psikolojik, Kültürel
Toplumsal Cinsiyet (örf ve adetler, ekonomik yapı, yoksulluk, işsizlik)	Kadının parasını, şahsi mallarını elinden almak	Kadının sosyo-ekonomik seviyesini düşürmek, kadını yoksullaştırmak	Fiziksel, Cinsel, Psikolojik, Kültürel
Toplumsal Cinsiyet (eğitim ekonomik yapı, ekonomik düalizm)	Kadının iş hayatında yükselmesini engelleyecek kısıtlamalar getirmek	Kadının sosyo-ekonomik seviyesini düşürmek, kadını yoksullaştırmak	Fiziksel, Cinsel, Psikolojik
Toplumsal Cinsiyet (örf ve adetler, eğitim)	İş yerinde olay çıkartarak kadının işten atılmasına sebep olmak	Kadının sosyo-ekonomik seviyesini düşürmek, kadını yoksullaştırmak	Fiziksel, Cinsel Psikolojik
Ekonomik yapı (yoksulluk, işsizlik)	İstemediği işte zorla çalıştırmak	İşgücü istismarı	Fiziksel, Psikolojik, Kültürel
Ekonomik yapı (yoksulluk, işsizlik)	Kadının para harcamasını kısıtlamak, az para vererek çok şey beklemek	Ailenin ve evin ihtiyaçlarının karşılanamaması	Fiziksel, Psikolojik, Kültürel

HAKEMLİ

C) Kadına Yönelik Ekonomik Şiddetin Türkiye Boyutu

Küresel çapta ciddi bir sorun olan kadına yönelik şiddet, dünyada diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de önemli toplumsal sorunlardan birisidir. Dünyada kadınlar ülke, etnik köken, sınıf, din, ekonomik ve/veya sosyal statü fark etmeksizin toplumsal cinsiyete dayalı olarak farklı şiddet türlerine maruz kalma riskiyle karşı karşıyadır. Bu yüzden, kadına yönelik şiddete karşı mücadele sadece ulusların sınırları içinde gerçekleşmekle kalmamış aynı zamanda uluslararası bir boyut da kazanmıştır.^[19] Türkiye’de son yıllardaki

[19] Department of Gender, Sexuality and Women’s Studies (DGSW). *Combating Violence against Women: A Global Perspective*. New York: DGSW Publications, 2014.

çeşitli çalışmalar, her üç kadından birisinin hayatında bir defaya mahsus şiddete maruz kaldığını belirtmektedir. Kadına yönelik şiddetle ilgili yasal bulguların eksikliği, kadına yönelik şiddetin güncel durumu konusunda sınırlı bilgi sağlasa da yüksek rakamlar bunun yapısal dinamiklerden beslenen çok boyutlu bir toplumsal sorun olduğunu göstermektedir.^[20] Bu kapsamda Türkiye’de kadına yönelik şiddet ile ilgili yapılan araştırmaların büyük bir çoğunluğu kadına yönelik şiddeti bir bütün olarak değerlendirmiş ya da fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve psikolojik (duygusal) şiddet ile ilgili konuları daha çok ele alınıp incelenmiştir. Dolayısıyla kadına yönelik ekonomik şiddet çok fazla rağbet görmemiştir. Buna yönelik ekonomik şiddet ile ilgili yapılan araştırmalar da ilk önce ekonomik şiddet tanımında yola çıkılarak kadına yönelik ekonomik şiddetin birçok faktörden etkilendiğini söylemek mümkündür. Bu doğrultuda TÜİK (2008) Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’nda kadına yönelik eş/yakın partnerin uyguladığı ekonomik şiddeti ele alan bir çalışma gerçekleştirmiştir. Araştırma bulgularına göre; kadınların %23,4’ü yaşamlarının herhangi bir döneminde eş/yakın partner tarafından çalışmasının engellenmesi veya işten ayrılmalarına neden olmuştur. Dahası kadınların %8,1’i, eş/yakın partnerleri ev masrafları için para vermez iken kadınların %3,9’u yaşamlarının herhangi bir dönemine eş/yakın partnerleri tarafından gelirlerinden mahrum bırakılmıştır.^[21]

Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet üzerine yapılan ulusal bir çalışma bulgularına göre; kadınların %36’sı fiziksel şiddet, %12’si cinsel şiddet, %44’ü psikolojik (duygusal) şiddet ve %30’u ekonomik şiddete maruz kalmaktadır.^[22] Kadınların %13,6’sı ekonomik şiddete maruz kaldığını ifade etmektedir.^[23] Ayrıca Türkiye’de kadına yönelik ekonomik şiddetin boyutu bölgeye ve mesleğe göre değişkenlik göstermektedir. Yapılan araştırmada katılımcıların %10’u Şanlıurfa’daki hemşirelerle ile %1,7’si kadın katılımcı-

[20] Sen, Erkal, and Nursel Bolsoy. “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet: Nedenler ve Sonuçlar.” *Kadın Araştırmaları Dergisi* 19, no. 2 (2017): 100.

[21] Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*, Ankara: TÜİK Yayınları, 2008.

[22] Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2015.

[23] Bilican Gökaya, Vildan. “Ekonomik Şiddetin Kadınların Ruh Sağlığı Üzerine Etkisi.” *Kadın ve Toplum* 2, no. 3 (2011): 45–60.

ların ekonomik şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir.^[24] Manisa’da yapılan bir çalışma bulgularına göre; son 12 ayda kadınların %11,2’sinin ekonomik şiddete maruz kaldığı ve %7,4’ünün ekonomik şiddete rastlamıştır.^[25] Ek olarak kadınların %24,4’ünün ekonomik şiddete maruz kaldığı saptanmıştır.^[26] Konya’da yapılan bir araştırmada evli kadınların %13,5’inin cinsel ve ekonomik şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir.^[27] Ayrıca Türkiye’nin başkenti Ankara’daki araştırma verilerine göre kadınların %60,4’ünün^[28] ve Edirne’de ise kadınların %19,3’ünün ekonomik şiddete maruz kaldığı saptanmıştır.^[29]

Çanakkale’de ise 65 yaş üstü kadınların %12,2’sünün ekonomik şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir.^[30] Türkiye’de kadına yönelik ekonomik şiddet, erkek ve kadın arasındaki finansal güç ilişkilerinden kaynaklanan önemli bir sosyal sorundur.^[31] Türk toplumu kültürel açıdan erkek ve kadın yönelik

-
- [24] Selek, Sibel, Gül Vural ve Nurten Çakmak. “Şanlıurfa’da Çalışan Kadın Hemşirelerin Ekonomik Şiddetle Karşılaşma Durumları.” *Kadın Sağlığı Dergisi* 1, no. 2 (2012): 105–115.
- [25] Sen, Erkal ve Nursel Bolsoy. “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet: Nedenler ve Sonuçlar.” *Kadın Araştırmaları Dergisi* 19, no. 2 (2017): 100.
- [26] Bilgin, Nuray ve Perihan Erbay Dünder. “Manisa’da Kadınların Ekonomik Şiddetle Karşılaşma Durumları.” *Toplum ve Sosyal Hizmet* 28, no. 1 (2017): 203–210.
- [27] Alan, Sibel, Burcu Özen, Şeyda Koçak ve M. Mustafa Uçar. “Konya’da Evli Kadınlarda Cinsel ve Ekonomik Şiddet Sıklığı.” *Türkiye Klinikleri Halk Sağlığı Dergisi* 6, no. 3 (2016): 711–719.
- [28] Akar, Tarık, Meryem Aydın ve Elif Güler. “Ankara’da Kadınların Ekonomik Şiddetle Karşılaşma Sıklığı.” *Aile ve Toplum Dergisi* 13, no. 4 (2010): 449–460.
- [29] Öyekçin, Demet Gül, Duygu Yetim ve Hülya Şahin. “Edirne’de Kadınların Ekonomik Şiddet Deneyimleri.” *Kadın ve Aile Araştırmaları Dergisi* 8, no. 1 (2012): 1–7.
- [30] Gürsoy, Serpil ve Alev Kara. “65 Yaş Üstü Kadınlarda Ekonomik Şiddet: Çanakkale Örneği.” *Kadın Sağlığı Dergisi* 5, no. 2 (2020): 66–71.
- [31] Özpınar, Serap, Fatma Karahan ve M. Burak Yıldız. “Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet.” *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi* 27, no. 1 (2016): 466–471.

farklı normlara sahip olduğu için geleneksel ve ataerkildir.^[32] Dolayısıyla kadına yönelik ekonomik şiddet uygulayan eş/yakın partner, sevgili ya da bir aile ferti olan erkek maddi gücü temsil ettiği ve egemenliğini korumak için ekonomik şiddette başvurduğuna inanılmaktadır.^[33] Dahası kadınlar maruz kaldıkları ekonomik şiddeti belirtmeyerek kimseyle paylaşmak istememektedir. Bunun nedeni ise bu durumunun bilinmemesi gerektiğini düşündüklerinden kaynaklanmaktadır.^[34] Türkiye’de erkeğin kadın üzerindeki güç kontrolü onun aile içinde egemen olmasının önemli bir sembolü olarak görülmektedir.^[35] Çünkü erkek otoriter bir kişiliğe sahip olmalı ve ailenin temel direğidir. Kadın ise eşine ve ailesine bakmakla yükümlüdür.^[36]

D) Kadına Yönelik Ekonomik Şiddetin Dünya Boyutu

Kadına yönelik ekonomik şiddetin dünya boyutuna bakıldığında, ekonomik şiddet bölgelere ve ülkelere göre farklılık göstermektedir. Aslında diğer ülkeler için de kadına yönelik ekonomik şiddet küresel ölçekte toplumsal bir sorun olarak karşımıza çıkmakta olup mücadele etmemiz gereken kamusal bir alana yayılmaktadır. Ayrıca literatürde yapılan çalışmalarda kadına yönelik ekonomik şiddet, “*ekonomik istismar*” olarak adlandırılmaktadır. Kavram adları konusunda farklılıklar olsa bile ortak kanı dünya da kadına yönelik ekonomik şiddetin büyük ölçekte etkisi gösterdiği yönündedir. Bu anlamda dünya çapında farklı rotasyonlarda son yıllarda yapılan yeni çalışmalar incelendiğinde; ABD’de eş/yakın partner ya da sevgilisinden şiddete maruz

[32] Gölge, Emel, Cansu Uçanok ve Nilüfer Voltan Acar. “Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Roller ve Kültürel Normlar.” *Türk Psikoloji Dergisi* 31, no. 3 (2016): 785–796.

[33] Watts, Charlotte ve Cathy Zimmerman. “Violence Against Women: Global Scope and Magnitude.” *The Lancet* 359, no. 9313 (2002): 1232–1237.

[34] Büyükyılmaz, Aslı ve Elif Demir. “Kadınların Ekonomik Şiddet Deneyimlerinin Görünürlüğü.” *Kadın Çalışmaları Dergisi* 10, no. 1 (2016): 443–450.

[35] Glick, Peter, Susan T. Fiske ve arkadaşları. “Hostile and Benevolent Sexism Across Cultures.” *Journal of Personality and Social Psychology* 82, no. 2 (2002): 292–297.

[36] Sakallı, Nuran. “Kadın ve Erkek Rollerine İlişkin Tutumlar: Ataerkil İdeolojinin Toplumsal Yansımaları.” *Türk Psikoloji Dergisi* 16, no. 1 (2001): 599–620.

kalan kadınların %94'ü^[37], Vietnam'da kadınların %11'i^[38] ve Lübnan'da ise kadınların %12'sinin^[39], Polonya'da % 8,8'inin^[40], Kırgızistan'da katılımcıların en az %89'unun^[41], Hırvatistan'da kadınların %19'unun^[42] ve Laos'ta ise erkeklerin eşlerine %50,4'üne karşı kadına yönelik ekonomik şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir.^[43] Etiyopya'da yapılan bir çalışmada hamile kadınların %27'si^[44], Gana'da yapılan bir araştırmada kadınların %52'si^[45], İspanya'da yapılan bir araştırmada kadınların %10,8'i^[46] ve İtalya'daki mültecilerle yapılan bir araştırmada kadınların %18,9'unun ekonomik şiddete

-
- [37] Postmus, Judy L., Sarah-Beth Plummer ve Stylianou, Amanda M. "Economic Abuse in the Lives of Survivors: Intersections of Economic Abuse and Other Forms of Violence." *Violence Against Women* 22, no. 6 (2016): 692–703.
- [38] Yount, Kathryn M., Kathleen H. Krause ve Kerry E. VanderEnde. "Economic Coercion and Partner Violence Against Wives in Vietnam." *Journal of Interpersonal Violence* 31, no. 20 (2016): 3307–3331.
- [39] Usta, Jinan, Nisrine Makarem ve Rima Habib. "Economic Abuse among Lebanese Women: Prevalence and Associated Factors." *Violence Against Women* 19, no. 3 (2013): 356–375.
- [40] Kołodziejczak, Katarzyna, Jan Terelak ve Marta Balsa. "Economic Violence in Intimate Relationships: Polish Women's Experiences." *Psychiatria Polska* 53, no. 1 (2019): 92–96.
- [41] Jiwatram-Negrón, Tina, et al. "Patterns of Economic Abuse in Kyrgyzstan: A Study on Gender-Based Violence." *International Journal of Public Health* 63, no. 3 (2018): 358–365.
- [42] Miskulin, Maja, et al. "Prevalence and Correlates of Intimate Partner Violence Against Women in Croatia." *Croatian Medical Journal* 59, no. 1 (2018): 19–28.
- [43] Ayuwat, Dusadee ve Viengsamai Sananikone. "Intimate Partner Violence and Economic Abuse in Laos." *Asian Social Science* 14, no. 2 (2018): 330–338.
- [44] Lencha, Amanuel, et al. "Prevalence and Associated Factors of Economic Violence among Pregnant Women in Ethiopia." *Reproductive Health* 16 (2019).
- [45] Tenkorang, Eric Y. "Intimate Partner Violence Against Ghanaian Women: The Role of Economic Abuse." *Journal of Interpersonal Violence* 33, no. 1 (2018): 51–61.
- [46] Domenech del Rio, Irune ve Sirvent Garcia del Valle. "Economic Abuse and Gender Violence: A Study in Spain." *Gaceta Sanitaria* 31, no. 3 (2017): 1771–1789.

maruz kaldığı bulunmuştur.^[47] Filipinler’de yapılan bir araştırmada, ekonomik şiddetin yaygınlığının %1,5’den (maddi gelirinin eş tarafından kontrol edilmesi veya kadınların çalışmaya zorlanması) %6,9’a (eş yüzünden iş/gelir kaynağı kaybı) kadar değiştiği belirtilmiştir.^[48] Avustralya’da yapılan bir araştırmada yaşam boyu ekonomik şiddetin yaygınlığının %11,5 olduğu saptanmıştır.^[49] Peru’daki küçük girişimci kadınlarla yapılan bir araştırmada, kadınların %22,2’sinin hayatlarının bir noktasında ekonomik şiddete maruz kaldığı ve %25’inin eşleri/yakın partnerleri tarafından kendi istekleri dışında banka kredisi almaya zorlandığı tespit edilmiştir.^[50]

Özetle, dünya genelinde farklı coğrafyalarda yapılan tüm çalışmalar incelendiğinde kadına yönelik ekonomik şiddetin dünya çapındaki boyutu kadınların ekonomik şiddete maruz kalmasının birçok faktörle ilişkili olduğu işaret etmektedir. Düşük eğitim düzeyine sahip olan kadınların ekonomik şiddete maruz kalma olasılığının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.^[51] Gerçekleştirilen bu araştırmaların aksine, yapılan başka bir araştırmada eğitim düzeyi düşük olan kadınlara kıyasla eğitim düzeyi yüksek olan kadınların ekonomik şiddet maruz kalma olasılığının daha yüksek olduğu

- [47] Napolitano, Fabio, et al. “Gender-Based Violence Among Refugee Women in Italy.” *International Journal of Environmental Research and Public Health* 15, no. 10 (2018).
- [48] Antai, Diddy, et al. “Economic Abuse and Intimate Partner Violence in the Philippines.” *BMC Public Health* 14 (2014): 808–826.
- [49] Kutin, Joanna, Roslyn Russell ve Mike Reid. “Economic Abuse Between Intimate Partners in Australia: Prevalence, Health Status, Disability and Financial Stress.” *Australian and New Zealand Journal of Public Health* 41, no. 3 (2017): 269–274.
- [50] Asencios, Luzmila, et al. “Bank Credit Coercion and Economic Violence Among Women Entrepreneurs in Peru.” *Journal of Interpersonal Violence* 33, no. 10 (2018): 1597–1614.
- [51] Joanna Kutin, Roslyn Russell ve Mike Reid, “Economic Abuse Between Intimate Partners in Australia: Prevalence, Health Status, Disability and Financial Stress,” *Australian and New Zealand Journal of Public Health* 41, no. 3 (2017): 269–274; Luzmila Asencios, et al., “Bank Credit Coercion and Economic Violence Among Women Entrepreneurs in Peru,” *Journal of Interpersonal Violence* 33, no. 10 (2018): 1597–1614;
- Eric Y. Tenkorang, “Intimate Partner Violence Against Ghanaian Women: The Role of Economic Abuse,” *Journal of Interpersonal Violence* 33, no. 1 (2018): 51–61.

gözlemlenmiştir.^[52] Ayrıca ilgili çalışmada kadınların eşin /yakın partnerinin eğitim düzeyinin de ekonomik şiddet üzerinde etkili olduğu saptanmıştır.^[53] Dolayısıyla bu durumda kadın ile eş/yakın partner arasındaki eğitim düzeyi farklılıkları da ekonomik şiddetle önemli ölçüde ilişkili olduğu bulunmuştur.^[54] Bu kapsamda yapılan çalışmalar sonucunda dünya genelinde ekonomik şiddete maruz kalan kadınların büyük bir çoğunluğunun aile gelirlerinin düşük olduğu ve çalışmayan kadınların şiddete maruz kalma olasılığının diğer kadınlara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.^[55]

Dolayısıyla kadınların eş/yakın partnerleri ile arasındaki gelir farklılıkları da kadına yönelik ekonomik şiddete önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır.^[56] Ayrıca kadına yönelik ekonomik şiddetin ve diğer şiddet türlerine maruz kalan kadınların şiddetin olumsuz etkilerinin nesiller boyu yansımaları olmaktadır.^[57]

E) Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi

20. yüzyılda elde edilen önemli ilerlemelere rağmen cinsiyet eşitsizlikleri; eğitime erişim, eşit iş fırsatları, iş ve siyasi karar verme rollerinde temsil gibi günlük yaşamın çeşitli yönlerinde dünya çapında var olmaya devam

-
- [52] Kathryn M. Yount, Kathleen H. Krause ve K. E. VanderEnde, “Economic Coercion and Partner Violence Against Wives in Vietnam,” *Social Science & Medicine* 133 (2016): 3307–3331.
- [53] Elif Gürsoy ve Eylem Kara, “65 Yaş Üstü Kadınlarda Ekonomik Şiddet ve Etkileyen Faktörler,” *Türk Geriatri Dergisi* 23, no. 1 (2020): 66–71.
- [54] Sunday A. Antai, et al., “The Relationship Between Socioeconomic Status and Economic Abuse in Intimate Partner Relationships: A Multi-country Analysis,” *Journal of Interpersonal Violence* 29, no. 4 (2014): 808–826.
- [55] Ayfer Şahin, Demet Yetim ve Nazan Öyekçin, “Edirne’de Kadınların Ekonomik Şiddete Uğrama Durumları ve İlişkili Faktörler,” *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 26, no. 1 (2012): 23–32.
- [56] Antai, et al., “The Relationship Between Socioeconomic Status and Economic Abuse,” 808–826.
- [57] Olufunmilayo I. Fawole, “Economic Violence to Women and Girls: Is It Receiving the Necessary Attention?” *Trauma, Violence, & Abuse* 9, no. 3 (2008): 167–177.

etmektedir.^[58] Dünya Ekonomik Forumu'nun son tahminlerine (2024) göre; küresel cinsiyet farkını kapatmak için 134 yıla daha ihtiyaç olduğu ön görülmektedir.^[59] Dolayısıyla bilim insanlarının küresel cinsiyet eşitsizliğinin altında yatan nedenleri anlamaya ve etkili çözümler bulmaya önemli ölçüde dikkat etmeleri gerekmektedir.^[60] Bu doğrultuda kadın ve erkek arasındaki küresel cinsiyet eşitsizliğinin hangi düzeyde olduğunu belirlemek için çeşitli endeksler geliştirilmiş olup, kadının güçlendirilmesi için gerekli konularda birçok araştırma, proje ve stratejik eylemlerin tespit edilebilmesi hedeflenmektedir.^[61] Ayrıca kadınların güçlendirilmesi adına endeks sonuçları dünya genelinde farklılık gösterse bile günümüzde hala farklı kültürel koşullara dayalı zorluklar devam etmektedir.^[62]

Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi 2006 yılında ilk kez Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından yayınlamıştır. Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi; ekonomik katılım ve fırsatlar, eğitim kazanımı, sağlık ve hayatta kalma ile siyasi güçlendirme gibi dört temel boyutta yer alan kriterlerinin değerlendirilmesinden meydana gelmektedir. Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi dört ana boyut ve 14 alt boyutu göstermekte olup bu değişkenler kadın sayısının erkek sayısına bölünmesi ile elde edilen oranları göstermektedir. Ayrıca 2006 yılından beri Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi 101 ülkenin dört ana boyutunu derinlemesine inceleyerek trend analizleri ile değerlendirmektedir. Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi 0-100 arasındaki puan baremi ile ölçümü

[58] Selin Dilli, et al., "Historical Perspectives on Gender Inequality: Bridging the Gap Between Measurement and Theory," *Social Indicators Research* 141 (2019): 765–789.

[59] World Economic Forum, *Global Gender Gap Report 2024*, (Geneva: WEF, 2024).

[60] World Bank, *World Development Report 2012: Gender Equality and Development*, (Washington, DC: World Bank, 2012).

[61] Ebru Ercan, "Kadınların Güçlendirilmesi Politikaları ve Uluslararası Endekslerde Türkiye'nin Konumu," *Kadın Çalışmaları Dergisi* 27 (2021): 27–40.

[62] Bushra Nahar ve Cecilia Mengo, "Barriers to Women's Empowerment: A Cross-Cultural Perspective," *Journal of International Women's Studies* 23, no. 5 (2022): 322–333.

gerçekleştirmektedir.^[63] Tablo 2’de Küresel Cinsiyet Farkı Endeksini oluşturan ana boyutlar ve alt boyutları gösterilmektedir.^[64]

Tablo 2: *Küresel Cinsiyet Farkı Endeksini Oluşturan Ana Boyutlar ve Alt Boyutları*

Ana Boyutlar	Alt Boyutlar (Kadın/Erkek Oranı)
Ekonomik Katılım ve Fırsatlar	İşgücüne katılım oranı Kazanılan tahmini gelir Yasa koruyucular, üst düzey yetkililer ve yöneticilerin oranı Profesyonel ve teknik çalışanların oranı
Eğitim Kazanımı	Okuryazarlık oranı İlköğretime kayıt oranı Ortaöğretime kayıt oranı Yükseköğretime kayıt oranı
Sağlık ve Hayatta Kalma	Sağlıklı yaşam beklentisi oranı Doğumdaki cinsiyet oranı
Siyasi Güçlendirme	Parlamentodaki kadın oranı Bakanlık pozisyonundaki kadınların oranı Kadınların devlet başkanı oldukları yılların oranı Erkeklerin devlet başkanı oldukları yılların oranı

HAKEMLİ

II. BULGULAR VE TARTIŞMA

Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından düzenli aralıklarla yayınlanan 2024 Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi raporunda gerçekleşen ölçümler ile ülkeler arası karşılaştırma ve ülkelerin cinsiyet farkını kapatabilmeleri için en etkili stratejik çözüm politikalarını belirlemelerine yardımcı olmaktadır. İlgili raporda 2024 yılında 146 ülke için küresel cinsiyet farkının %68,5 oranında kapandığı tespit edilmiştir. 2023 yılında 143 ülke için ilgili oran

[63] World Economic Forum, *Global Gender Gap Report 2024*, (Geneva: WEF, 2024).

[64] United Nations Development Programme, *Human Development Report 2021/2022: Uncertain Times, Unsettled Lives- Shaping Our Future in a Transforming World* (New York: UNDP, 2021).

%68,6 olarak belirtilmiştir. 2006 yılından 2024'e kadar 101 ülke için bu oran %68,6'a kadar ulaşmıştır. Raporda, belirtilen ülkelerin hiçbirinin henüz tam olarak cinsiyet eşitliğine ulaşamadığı belirtilmekte olup 2006 yılındaki ekonomik katılım ve fırsatların %85'lik oranın %60'dan fazlasının kapandığını göstermektedir. 2006 yılından bu yana en önemli değişim siyasi güçlendirme boyutunda gerçekleşmiştir. Ekonomik katılım ve fırsatlar ile eğitim kazanımı boyutunda yükselme olmakla birlikte sağlık ve hayatta kalma boyutunda ise hafif bir düşme olduğu görülmektedir. Her bir ana boyutun alt endeksinin değişen hızı ve tam olarak eşitliğe ulaşma süresinin yaklaşık 20 yıla; siyasi güçlendirme için 169 yıla, ekonomik katılım ve fırsatlar için 152 yıla, sağlık ve hayatta kalma boyutunda tam eşitliğinin sağlanma süresinin ise belirsiz olduğu kayıtlar arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda ülkeler arasında İzlanda son on beş yıldır lider konumda olarak cinsiyet eşitliği bakımından %93,5 ile birinci sırada yer almaktadır. İzlanda, %90'dan fazla bir oran ile cinsiyet eşitsizliğini kapatan tek ekonomik ülke olarak devam ederken diğer ilk 10'da yer alan dokuz ülkeden sekiz ülke de farkın %80'den fazlasını kapatmaktadır. İkinci sırada yer alan Finlandiya %87,5 ile, Norveç %87,5 ile, Yeni Zelanda %83,5 ve İsveç %81,6 ile ilk beşte yer alan ülkeler arasında yer almaktadır. 143 ülke arasında son 10'da yer alan ülkeler; Fas, Nijer, Cezayir, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Mali, Gine, İran, Çad, Pakistan ve Sudan olarak belirlenmiştir. 2006 yılından bu yana Avrupa ülkeleri %68,3 ile ilk 10'da yer alırken, Doğu Asya ve Pasifik ülkeleri %16,7, Sahra Altı Afrika ülkeleri %9,4, Latin Amerika ve Karayipler %5,6, Kuzey Amerika, Orta Asya, Güney Asya ve Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkeleri ise ilk onda hiçbir zaman yer alamamıştır. Suudi Arabistan bir yılda beş sıra atlayarak 126. sırada yer alırken Türkiye ise %64,5 ile 143 ülke arasında 127. sırada Küresel Cinsiyet Farkı Endeksinde yer almaktadır.^[65]

Tablo 3'de 2024 Küresel Cinsiyet Farkı Endeksine göre ilk onda yer alan ülkeler ve Türkiye karşılaştırılması gösterilmektedir.

[65] World Economic Forum, *Global Gender Gap Report 2024*, (Geneva: WEF, 2024).

Tablo 3: 2024 Küresel Cinsiyet Farkı Endeksine göre İlk Onda Yer Alan Ülkeler ve Türkiye Karşılaştırılması

Sıra No	Ülke	Bölge	Puan (0-1)	Puan Değişimi (2023-2024)
1	İzlanda	Avrupa	0,935	+0,023
2	Finlandiya	Avrupa	0,875	+0,012
3	Norveç	Avrupa	0,875	-0,004
4	Yeni Zelanda	Okyanusya	0,835	-0,021
5	İsveç	Avrupa	0,816	+0,001
6	Nikaragua	Orta Amerika	0,811	-
7	Almanya	Avrupa	0,810	-0,005
8	Namibya	Afrika	0,805	+0,003
9	İrlanda	Avrupa	0,802	+0,007
10	İspanya	Avrupa	0,797	+0,007
127	Türkiye	Avrupa	0,645	+0,007

Tablo 3’de yer alan verilere göre; 2024 Küresel Cinsiyet Farkı Endeksinde ilk 10’da yer alan ülkeler ve Türkiye’nin genel durum değerlendirmesinde ilk sırada İzlanda 0,935 puan ile, ikinci sırada Finlandiya 0,875 puan ile, üçüncü sırada Norveç 0,875 puan ile sırasıyla Yeni Zelanda 0,835 puan ile, İsveç 0,816 puan ile, Nikaragua 0,811 puan ile, Almanya 0,810 puan ile, Namibya 0,805 puan ile, İrlanda 0,802 puan ile ve İspanya 0,797 puan ile ilk on ülke arasında bulunmaktadır. Türkiye ise 146 ülke arasında dünya genelinde 127. sırada 0,645 puan ile yer almaktadır. İlgili raporda 146 ülke arasında Sudan ise en son sırada 0,568 puan ile olduğu belirtilmektedir. 2024 Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi Raporu’na göre; Avrupa Kuzey Amerika, Latin Amerika ve Karayipler, Doğu Asya ve Pasifik, Orta Asya, Sahra Altı Afrika, Güney Asya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika olarak belirtilen bölgeler sıralamasında birinci sırada yer alarak cinsiyet eşitsizliğini %75 oranında kapatmıştır. Tablo 4’de 2024 Küresel Cinsiyet Farkı Endeksine göre ilk onda yer alan ülkeler ve Türkiye ekonomik fırsat ve katılım karşılaştırılması gösterilmektedir.

Tablo 4: 2024 Küresel Cinsiyet Farkı Endeksine göre İlk Onda Yer Alan Ülkeler ve Türkiye Ekonomik Fırsat ve Katılım Karşılaştırılması

Sıra No	Ülke	Bölge	Puan (0-1)
1	Liberya	Batı Afrika	0,874
2	Botsvana	Afrika	0,854
3	Barbados	Karayipler	0,848
4	Eswatini	Afrika	0,840
5	Moldova Cumhuriyeti	Avrupa	0,837
6	Belarus	Avrupa	0,818
7	İzlanda	Avrupa	0,815
8	Jamaika	Karayipler	0,809
9	Norveç	Avrupa	0,799
10	Finlandiya	Avrupa	0,796
0,457	Türkiye	Avrupa	0,507

2024 Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi Raporuna göre; 2006'dan bu yana ekonomik katılım ve fırsatlar ana boyutunda genel anlamda yükselmeler olmuştur. Araştırmacılar, ekonomik katılım ve fırsatlar eşitliğine ulaşma süresinin 152 yıl olarak ön görmektedir. Ekonomik göstergeler ülkeler genelinde olumlu performans sergilerken Türkiye'de iş gücüne katılım oranı %49,2 olarak cinsiyet eşitsizliğini göstermektedir. 146 ülke arasında 27 ülkede bu oran %80'in üzerinde olduğu saptanmıştır. Bu durumda Türkiye'deki kadınların işgücüne katılım oranlarının düşük olduğu bir kez daha tespit edilmiştir. Bu doğrultuda Tablo 4'de yer alan verilere göre ekonomik katılım ve fırsatlar ana boyutunda ilk sırada 0,874 puanla bir Batı Afrika ülkesi olan Liberya, sırasıyla ikinci sırada 0,854 puanla bir Afrika ülkesi olan Botsvana, 0,848 puan ile bir Karayipler ülkesi olan Barbados, 0,840 puan ile bir Afrika ülkesi olan Eswatini, 0,837 puan ile bir Avrupa ülkesi olan Moldova Cumhuriyeti, 0,818 puan ile bir Avrupa ülkesi olan Belarus, 0,815 puan ile bir Avrupa ülkesi olan İzlanda, 0,809 puan ile bir Karayipler ülkesi olan Jamaika, 0,799 puan ile bir Avrupa ülkesi olan Norveç, 0,796 puan ile bir Avrupa ülkesi olan Finlandiya takip etmektedir. Belirtilen bu karşılaştırmada Türkiye 133. Sırada 0,507 puan ile yer almaktadır. Ekonomik katılım ve fırsatlar ana boyutuna yönelik 146 ülke arasında Güney Asya'da

yer alan bir ülke olan Bangladeş 0,311 puan ile 146. sırada yani en sonda yer almaktadır. Tablo 5’de 2006-2024 yılları arasında Küresel Cinsiyet Farkı Endeksine göre Türkiye’deki durum gösterilmektedir.

Tablo 5: 2006-2024 Yılları Arasında Küresel Cinsiyet Farkı Endeksine Göre Türkiye’deki Durum

Yıl	Ülke Sayısı	Sıra	Endeks Puanı
2006	115	105	0,585
2007	-	-	-
2008	130	123	0,585
2009	134	129	0,583
2010	134	126	0,588
2011	-	-	-
2012	135	124	0,602
2013	136	120	0,608
2014	142	125	0,618
2015	144	130	0,624
2016	144	130	0,623
2017	144	131	0,625
2018	149	130	0,628
2019	-	-	-
2020	153	130	0,635
2021	156	133	0,638
2022	146	124	0,639
2023	146	129	0,638
2024	146	133	0,507

**2007-2011-2019 yıllarına ait ilgili rapor yayınlanmamıştır.*

Tablo 5’de 2006-2024 yılları arasında Küresel Cinsiyet Farkı Endekisine göre Türkiye’deki durumun yıllar içerisindeki değişimi gösterilmektedir. Dünya Ekonomik Forumunun yayınlamış olduğu ilgili rapor 2007-2011-2019 yıllarında yayınlamadığı için belirtilen yıllara ait bulgular gösterilememektedir. Dolayısıyla Türkiye’nin yaklaşık olarak 18 yıllık süreç içerisinde dünya genelindeki ülke sayısı göz önüne alınarak değerlendirilmesi yapıldığı

taktirde ülkemizin maalesef alt sıralarda olduğu ve endeks puanının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bu durum Türkiye'deki cinsiyet eşitsizliğini açık bir şekilde gözler önüne sermektedir. Ayrıca Türkiye 146 ülke arasında 2023 yılında 129. sırada yer alırken, 2024 yılında 133. sıraya gerilemesiyle dört puanlık bir düşüş yaşamıştır. Tablo 6'da 2023-2024 Küresel Cinsiyet Farkı Endeksine göre Türkiye'deki son durum gösterilmektedir.

Tablo 6: 2023-2024 Küresel Cinsiyet Farkı Endeksine Göre
Türkiye'deki Son Durum

	2023		2024	
Ana Endeks ve Alt Endeksler	Puan	Sıra	Puan	Sıra
Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi	0,638	129	0,645	127
Ekonomik Katılım ve Fırsatlar	0,500	133	0,507	133
Eğitim Kazanımı	0,980	99	0,987	90
Sağlık ve Hayatta Kalma	0,966	100	0,966	98
Siyasi Güçlendirme	0,106	118	0,118	114

Tablo 6'da yer alan verilere göre; Türkiye küresel cinsiyet eşitsizliği endeksi 2023 yılında 0,638 puanı ile 129. sırada yer alırken 2024 yılında 0,645 puanı ile 127. sırada yer almaktadır. Türkiye küresel cinsiyet eşitsizliği endeksinde sadece 0,007'lik bir puan artışı gerçekleştirmiştir. Ekonomik katılım ve fırsatlar alt endeksine göre incelendiğinde 2023 yılında 0,500 puanı ile 133. sırada yer alırken 2024 yılında 0,507 puanı ile yine 133. Sırada yer almaktadır. Eğitim kazanımı alt endeksine göre 2023 yılında 0,980 puanı ile 99. sırada yer alırken 2024 yılında 0,987 puanı ile 90. Sırada yer almaktadır. Eğitim kazanımı alt endeksine göre Türkiye 0,007'lik bir puan artışı göstermektedir. Sağlık ve hayatta kalma alt endeksine göre 2023 yılında 0,966 puan ile 100. sırada yer alırken 2024 yılında yine aynı puan ile 98. sırada yer almaktadır. Son alt endeks olan siyasi güçlendirme ile 2023 yılında 0,106 puanı ile 118. sırada yer alırken 2024 yılında 0,118 puanı ile 114. sırada yer aldığı gözlemlenmektedir. Tablo 7'de 2024 Yılı Türkiye Küresel Cinsiyet Farkı ekonomik katılım ve fırsatlar ana endeksi ve alt endeksleri gösterilmektedir.

Tablo 7: 2024 Yılı Türkiye Küresel Cinsiyet Farkı Ekonomik Katılım ve Fırsatlar Ana Endeksi ve Alt Endeksleri

Ekonomik Katılım ve Fırsatlar					
Alt Endeksler	Puan	Sıra	Boşluk (Kadın- Erkek)	Kadın	Erkek
İşgücüne Katılım Oranı (%)	0,492	132	-36,32	35,11	71,43
Benzer iş için ücret eşitliği	0,601	96	-	-	-
Tahminin kazanılan gelir	0,453	121	-24,93	20,66	45,59
Yasama organı üyeleri, üst düzey yetkililer ve yöneticiler	0,227	124	-63,03	18,48	81,52
Profesyonel ve teknik çalışanlar	0,737	101	-15,11	42,44	57,56

Tablo 7’de 2024 yılı Türkiye Küresel Cinsiyet Farkı ekonomik katılım ve fırsatlar ana endeksi ve alt endekslerine ait bulgular gösterilmektedir. Tablo 7’de Türkiye için ekonomik katılım ve fırsatlar ana endeksindeki yasama organ üyeleri, üst düzey yetkililer ve yöneticiler olan alt endeksi -63,03 ‘lük bir boşluk ile cinsiyet eşitsizliğinin olduğu ve ikinci sırada işgücüne katılım oranı alt endeksinin -36,32’lik bir boşluk ile cinsiyet eşitsizliğinin olduğu görülmektedir.

HAKEMLİ

SONUÇ

Kadına yönelik ekonomik şiddet, kişiye ekonomik zarar veren herhangi bir eylem veya davranış olarak açıklanan yaygın bir şiddet türüdür.^[66] Yapılan bilimsel araştırmalarda ekonomik şiddetin hem fiziksel şiddet hem de psikolojik (duygusal) şiddet ile arasında güçlü pozitif korelasyonu olduğu belirlenmiştir.^[67] Dolayısıyla ekonomik şiddete maruz kalan kadınların diğer şiddet türlerine de (fiziksel şiddet, cinsel şiddet ve psikolojik/duygusal şiddet) maruz kalma olasılıkları yüksektir.^[68] Kadına yönelik ekonomik şid-

[66] European Institute for Gender Equality. *Cyber Violence*. Vilnius: EIGE, 2017.

[67] Sedziafa, Alice Peace, Vivian A. Tenkorang, David A. Sano, and Francis S. Adjei. “Women’s Experiences of Intimate Partner Economic Abuse in Ghana.” *Journal of Interpersonal Violence* 32, no. 18 (2017): 2620–2641.

[68] Asencios, Luis, Carmen Contreras, Gisele Henríquez, and Jorge Rodríguez. “Economic Violence against Women in Microfinance: Evidence from Peru.” *Journal of International Development* 30, no. 8 (2018): 1597–1614.

det, ekonomik bağımsızlığı tehdit ettiği ve kadının ruhsal sağlığını olumsuz etkilediğinden bir halk sağlığı sorunu olarak da görülmektedir.^[69]

Dolayısıyla kadına yönelik ekonomik şiddet, kadının fiziksel, psikolojik ve ekonomik refah düzeyi üzerinde ciddi sonuçlara yol açabilmektedir. Dahası, kadının ekonomik istikrarını tehlikeye soktuğundan, psikolojisini olumsuz etkilediğinden toplumsal açıdan halk sağlığı açısından önem taşımaktadır. Yapılan bir araştırmada kadına yönelik ekonomik şiddetin kadında depresyon ve kaygı ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu araştırmada maddi yetersizlik sonucu belirsiz sürede yoksulluk riskinin kadında ekonomik şiddetin bir sonucu olarak stresin artması ile kadının yaşamını olumsuz olarak etkilediği saptanmıştır.^[70] Türk toplumu gibi ataerkil ve erkek egemenliği ön planda olan toplumlarda ev ekonomisinin erkek tarafından yönetilmesi gerektiği görüşü hâkimdir. Bu durumun kadına yönelik ekonomik suiistimale ve şiddete yol açtığını söylemek mümkündür.^[71] Ek olarak, Türkiye’de ilkokul mezunu kadınların %55,3 ü fiziksel şiddet, %51,7’si psikolojik (duygusal) şiddet, %51,4’ü cinsel şiddet ve %57’si ekonomik şiddete maruz kalmaktadır. Ekonomik şiddet ile ilgili yapılan bir araştırmada kadınların %50’sinin ekonomik özgürlüğünün kısıtlanması, %39,5’inin çalışmasının yasaklanması, %39,5’ine maddi desteğin kısıtlanması ya da hiçbir maddi destek verilmemesi ve %35’i aile geliri konusunda bilgisiz bırakılmayı ekonomik şiddet olarak kabul etmektedirler.^[72] Ayrıca Cumhuriyet Üniversitesi Psikiyatri Polikliniğine başvuran 16-29 yaş arasındaki 300 evli kadın ile yapılan bir başka çalışma sonuçlarına göre; kadınların %57’si fiziksel şiddete, %36’sı psikolojik (duygusal) şiddete, %30,7’si cinsel şiddete, %29,3’ü

[69] Yount, Kathryn M., Kathleen H. Krause, and Jennifer VanderEnde. “Economic Coercion and Partner Violence against Wives in Vietnam: A Unified Framework?” *Journal of Interpersonal Violence* 31, no. 18 (2016): 3307–3331.

[70] Tenkorang, Eric Y., and Ayimey Owusu. “Intimate Partner Violence Against Ghanaian Women: The Role of Economic Abuse.” *Violence and Victims* 34, no. 2 (2019): 340–348.

[71] Selek, Zuhâl, Gülçin Vural, and Ayşegül Çakmak. “Kadına Yönelik Ekonomik Şiddetin Değerlendirilmesi.” *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 15, no. 4 (2012): 386–391.

[72] Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, 2015.

sözel(sözlü) şiddete ve %32'si ekonomik şiddete maruz kaldığı tespit edilmiştir.^[73] Küresel Cinsiyet Farkı Endeksinde, toplumsal cinsiyet eşitliğinin mevcut durumu ve evrimi yıllık olarak kıyaslamaktadır. 2006'dan bu yana çok sayıda ülkenin cinsiyet farkını kapatma çabalarını zaman içindeki ilerlemesini izleyen en uzun süreli endekstir.

Dünya Ekonomik Forumu tarafından yayınlanan son rapora göre 146 ülkedeki cinsiyet eşitliğini ölçmekte olup dünya ekonomilerinin üçte ikisindeki cinsiyet eşitliği gelişmelerinin analizi için yol gösteren bir rehber olmaktadır. İlgili raporda dünyanın cinsiyet eşitsizliği farkını %68,5'ini kapattığını belirtmektedir. Tam bir cinsiyet eşitliği sağlanması için 134 yıla daha ihtiyaç olduğu ifade edilmektedir. Yani Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi geçen yıldan bu yana 0,1'lik puan ile kapanmıştır. Kadınların işgücüne katılımdaki cinsiyet eşitliği 2024 yılında iyileşirken, bölgesel olarak cinsiyet eşitsizlikleri olmaya devam etmektedir.^[74] Kadınların küresel işgücüne katılımını %42'sini ve üst düzey yetkili ve yöneticilerin %31,7'sini oluşturduğu açıklanmaktadır. Dünya Bankası kadın istihdamı ve girişimcilikteki cinsiyet farkının kapanması için küresel GSYH'yi %20'den fazla arttırılabileceğini ön görmektedir. Bu çalışmada, kadına yönelik ekonomik şiddetin şiddet ve diğer şiddet türleri ile ilişkisi açıklanmıştır. Türkiye ve dünyadaki kadına yönelik ekonomik şiddet Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi "Ekonomik Katılım ve Fırsatlar" ana boyutu ve alt boyutları ile raporda yer alan ikincil veriler ile karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca çalışmada geçmişten günümüze kadar araştırmalar literatüre yönelik olarak detaylı incelenmiştir. Güncel bulgular Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından yayınlanan Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi ana boyutu olan ekonomik kazanımlar ve fırsatlar ve alt boyutları ile irdelenmiştir. Araştırma bulgularına göre; 2023 yılında Türkiye 146 ülke arasında küresel cinsiyet eşitsizliğinde. 2023 yılında 0,38 puan ile 129. sırada yer almakta olup 2024 yılında 0,645 puan ile 127. sırada yer almaktadır. Ekonomik katılım ve fırsatlar ana boyutuna göre 2023 yılında 0,500 puan ile 133. sırada yer almakta olup 2024 yılında 0,507 puan ile yine 133. sırada bulunmaktadır. Bu bağlamda raporda cinsiyet eşitliğini kısıtlayan faktörlerle ilgili olarak ekonomik katılım ve fırsatlar ana boyutunun cinsiyet eşitliğini şekillendirdiği vurgulanmaktadır. Kadın ve kız

[73] Hayat Sende Derneği. "Kadına Yönelik Şiddet Türleri Araştırma Raporu 2023." Erişim 2 Haziran 2025. <https://www.hayatsende.org/kadina-yonelik-siddet-turleri-2023>

[74] World Economic Forum, *Global Gender Gap Report 2024*, (Geneva: WEF, 2024).

çocukları için ekonomik durumun kötü olması, kadına yönelik ekonomik şiddetin oldukça yüksek olması kadınlar açısından bir tehdit unsuru olarak görülmektedir. Dolayısıyla kadına yönelik ekonomik şiddetin önlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi için birtakım stratejik ekonomik politikaların benimsenmesi ve eyleme geçirilmesi gerekmektedir. Kadınların işgücüne katılımının artması toplumsal cinsiyet eşitliğinin ilerlemesinde önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda ekonomik açıdan kadının maddi bir gelirinin olmaması kadının refah düzeyini düşürmektedir.

Kadınların işgücündeki temsili genellikle her sektörde erkeklerin egemenliğinin gölgesinde kalmıştır. Ülkemizde de kadının işgücüne katılım oranı %35,11 ile dünya ortalamasının altında kalmaktadır. Sonuç olarak; bir toplumun gelişmesi ve ekonomik olarak kalkınması için kadının söz sahibi olması, belli başlı haklarının korunması ve işgücüne katılım oranının yüksek olması gerekmektedir. Kadının ekonomik şiddete maruz kalmaması için kendi ekonomik özgürlüğünü kazanıyor olması ya da ekonomik özgürlüğünün bir diğer kişi veya kişiler tarafından kısıtlanmaması gerekmektedir. Kadınların ekonomik özgürlüklerini kazanabilmeleri ve ekonomik şiddete maruz kalmalarının engellemesi için kadınların işgücüne katılımı teşvik edilmelidir. Yerel yönetimler kadınlara ekonomik anlamda destek olmalıdır. Bu bağlamda, 2024 Küresel Cinsiyet Farkı Endeksi açısından değerlendirildiğinde Türkiye'nin dünya ortalaması altında çok geride kaldığını söylemek mümkündür. Türkiye'deki toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir sonucu olarak kadına yönelik uygulanan ekonomik şiddetin kadının işgücüne katılımı oranında diğer ülkelere nazaran düşük bir seviyede olduğu belirtilmektedir. Türkiye küresel cinsiyet farkı endeksinin ana boyutları ve alt boyutlara yönelik her gösterge grubunda maalesef son sıralarda yer almaktadır. Bu durum Türkiye'deki kadınların eşit hak ve fırsatlardan faydalanamadığını göstermektedir. Türkiye'de kadının her anlamda güçlenmesine yönelik acilen bir takım stratejik eylem planlarının ilgili kurum ya da kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla kadınların daha ön planda olması hem toplumsal hem de ekonomik açıdan ülkenin kalkınmasına büyük bir ivme kazandıracaktır. Gerçekleştirilen bu çalışma ile Türkiye'deki kadına yönelik ekonomik şiddet küresel cinsiyet farkı endeksine göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın gelecekte yapılacak çalışmalara yol göstermesi ve kadına yönelik ekonomik şiddeti önlemede toplumda farkındalık yaratması hedeflenmektedir.

KAYNAKÇA

- Adacay, F. R., ve G. Güney. 2012. “Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet.” *Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu*, Ankara: Kırıkkale Üniversitesi.
- Adams, Adrienne E., Cris M. Sullivan, Deborah Bybee, ve Megan R. Greeson. 2008. “Development of the Scale of Economic Abuse.” *Violence Against Women* 14 (5): 563– 588.
- Adibelli, Derya, Ayla Sümen, ve Gülten Teskereci. 2021. “Domestic Violence Against Women During the Covid-19 Pandemic: Turkey Sample.” *Health Care for Women International* 42 (3): 335–350.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. 2015. *Research on Domestic Violence*. Accessed February 21, 2025.
<https://evaw-global-database.unwomen.org/en/countries/asia/turkey/2015/research-on-domestic-violence>
- Alan, Hacer, Sibel D. Yılmaz, Elif Filiz, ve Ayşegül Arıöz. 2016. “Domestic Violence Awareness and Prevention Among Married Women in Central Anatolia.” *Journal of Family Violence* 31:711–719.
- Akar, Tanju, F. Nur Aksakal, Bülent Demirel, Emel Durukan, ve Selçuk Özkan. 2010. “Bir Grup Kadın Arasında Kadınlara Yönelik Aile İçi Şiddetin Yaygınlığı: Ankara, Türkiye.” *Aile İçi Şiddet Dergisi* 25: 449–460.
- Antai, Diddy, Juliet Antai, and David S. Anthony. 2014. “The Relationship Between Socio-Economic Inequalities, Intimate Partner Violence and Economic Abuse: A National Study of Women in the Philippines.” *Global Public Health* 9 (7): 808–826.
<https://doi.org/10.1080/17441692.2014.917212>.
- Asencios-González, Zarela, Alejandro Vara-Horna, Joseph B. McBride, Irma Santi-Huaranca, Ricardo Chafloque-Céspedes, and Ana Díaz Rosillo. 2018. “Factors Associated with Intimate Partner Economic Violence Against Female Micro-Entrepreneurs in Peru.” *International Journal of Emerging Markets* 13 (6): 1597–1614. <https://doi.org/10.1108/IJoEM-12-2017-0543>.

- Aydın, Bekir, Mustafa Kartal, Orhan Midik, ve Ahmet Büyükakkuş. 2009. *Violence Against General Practitioners in Turkey. Journal of Interpersonal Violence* 24 (12): 1980–1995.
- Ayuwat, Douangdao, ve Somchit Sananikone. 2018. *Influential Factors Among Male Population, Which Associated with the Economic Violence Against Women in Laos. Gender Issues* 35: 330–338.
- Başkan, Burak, ve Ömer Alkan. 2023. *Determinants of Intimate Partner Controlling Behavior Targeting Women in Türkiye. Frontiers in Psychology* 14: Article 1174143.
- Belingeri, Paolo, Francesco Chiarello, Andrea Fronzetti Colladon, ve Paolo Rovelli. 2021. “Twenty Years of Gender Equality Research: A Scoping Review Based on a New Semantic Indicator.” *PLOS ONE* 16 (9): e0256474.
- Bilican Gökkaya, Vildan. 2011. “Türkiye’de Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet.” *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 12 (2): 101–112.
- Bilgin Şahin, Burcu, ve Pınar Erbay Dünder. 2017. *Kadına Yönelik Şiddet ve Yaşam Kalitesi. Anadolu Psikiyatri Dergisi / Anatolian Journal of Psychiatry* 18 (3): 203–210.
- Büyükyılmaz, Ayşe, ve Çağla Demir. 2016. “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Belirleyenleri: Multinomial Logit Model Yaklaşımı.” *Ege Akademik Bakış* 16 (3): 443–450.
- DGSW. 2014. *National Research on Domestic Violence Against Women in Turkey*. Hacettepe University Institute of Population Studies, ICON-Institute Public Sector GmbH and BNB: Turkish Republic Prime Ministry Directorate General on the Status of Women.
- Dhar, Sarthak. 2018. “Gender and Sustainable Development Goals (SDGs).” *Indian Journal of Gender Studies* 25 (1): 47–78.
- Dilli, Selin, Ana Ripma, ve Sarah Carmichael. 2019. “Introducing the Historical Gender Equality Index.” *Feminist Economics* 25 (1): 31–57.

- Domenech del Rio, Inmaculada, ve Elena Sirvent Garcia del Valle. 2017. "The Consequences of Intimate Partner Violence on Health: A Further Disaggregation of Psychological Violence — Evidence from Spain." *Violence Against Women* 23 (14): 1771–1789.
- Ercan, Mustafa. 2021. "Kadınların Gelişme Düzeylerinin Ölçülmesi: Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkeleri Üzerinde Bir Analiz." *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 21 (1): 27–40.
- European Institute for Gender Equality. 2017. *Glossary of Definitions of Rape, Femicide and Intimate Partner Violence*.
- Fawole, Olufunmilayo I. 2008. "Economic Violence to Women and Girls: Is It Receiving the Necessary Attention?" *Trauma, Violence, & Abuse* 9 (3): 167–177.
- Glick, Peter, Nuray Sakallı-Uğurlu, Maria Cristina Ferreira, ve Marco Aguiar de Souza. 2002. "Ambivalent Sexism and Attitudes Toward Wife Abuse in Turkey and Brazil." *Psychology of Women Quarterly* 26 (4): 292–297.
- Gölge, Zeynep B., Yıldız Sanal, Selin Yavuz, ve Ece Arslanoğlu Çetin. 2016. "Türkiye’de Polis Memurlarının ve Yargı Mensuplarının Eşlerine Yönelik İstismarına Yönelik Tutumlar: Meslek, Cinsiyet, Çelişkili Cinsiyetçilik ve Cinsiyet Rollerini." *Aile İçi Şiddet Dergisi* 31: 785–796.
- Gürsoy, M. Yasemin, ve Fatma Kara. 2020. "Çanakkale, Türkiye’de Yaşlılara Yönelik Şiddetin Yaygınlığı ve İlişkili Faktörler: Kesitsel Bir Çalışma." *Geriatric ve Gerontoloji Uluslararası* 20 (1): 66–71.
- Hayat Sende. 2023. "Ekonomik Şiddet." Accessed February 23, 2025. <https://www.hayatsende.org/genel-blog/ekonomik-siddet/>.
- Jiwatram-Negrón, Tina, Tess Hunt, Daria Nikitin, Olga Rychkova, Irina Ermolaeva, Natalia Sharonova, Almaz Mukambetov, ve Louisa Gilbert. 2018. "An Exploratory Study of Economic Abuse among Substance-Involved Women in Kyrgyzstan, Central Asia." *Journal of Substance Use* 23 (4): 358–365.
- Kameri-Mbote, Patricia, ve Nancy Kabira. 2022. "SDG 5: Achieve Gender Equality and Empower All Women and Girls." In *The Cambridge*

Handbook of the Sustainable Development Goals and International Law.

- Kaya, Fatma, Nermin Özdemir, ve Gülsen Uygur. 2014. *Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddet*. Ankara: Savaş Yayıncılık.
- Kickbusch, Ilona, Christina Brindley, ve World Health Organization. 2013. *Health in the Post-Development Agenda: An Analysis of the UN-led Thematic Consultations, High-Level Panel Report and Sustainable Development Debate in Context of Health*. Geneva: World Health Organization.
- Kolodziejczak, Sylwia, Andrzej Terelak, ve Magdalena Balsa. 2019. “Domestic Violence against Seniors in Rural Areas of West Pomerania, Poland.” *Annals of Agricultural and Environmental Medicine* 26 (1): 92–96.
- Kutin, Joanna, Roslyn Russell, ve Melissa Reid. 2017. “Economic Abuse between Intimate Partners in Australia: Prevalence, Health Status, Disability and Financial Stress.” *Australian and New Zealand Journal of Public Health* 41 (3): 269–274.
- Lencha, Bekele, Girma Ameya, Getachew Baresa, Zewdie Minda, ve Getachew Ganfure. 2019. “Intimate Partner Violence and Its Associated Factors among Pregnant Women in Bale Zone, Southeast Ethiopia: A Cross-Sectional Study.” *PLOS ONE* 14 (5): e0214962.
- Mensah, Joseph. 2019. “Sustainable Development: Meaning, History, Principles, Pillars, and Implications for Human Action: Literature Review.” *Cogent Social Sciences* 5 (1): 1653531.
- Miskulin, Ivan, Aleksandar Martan, Kristina Molnar, Nikola Pavlovic, Kristina Vitale, ve Marija Miskulin. 2018. “Economic Violence against Women in Croatia.” *European Journal of Public Health* 28 (4): cky214-038.
- Monaco, S. 2024. “SDG 5. Achieve Gender Equality and Empower All Women and Girls.” In *Identity, Territories and Sustainability: Challenges and Opportunities for Achieving the UN Sustainable Development Goals*, 51–62. Emerald Publishing Limited.

- Morrow, K. 2018. "Gender and the Sustainable Development Goals." In *Sustainable Development Goals*, 149–172. Edward Elgar Publishing.
- Nahar, Taslima, ve Carolyn W. Mengo. 2022. *Measuring Women's Empowerment in Developing Countries: A Systematic Review*. *Journal of International Development* 34 (2): 322–333.
- Nalule, Violet R. 2020. "Achieve Gender Equality and Empower All Women and Girls." In *Mining, Materials, and the Sustainable Development Goals (SDGs)*, 39–50. Boca Raton, FL: CRC Press.
- Nanda, Ved, Meera Nayak, ve Jessica Goldstein. 2020. "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadınların Güçlendirilmesi (SDG 5) Gibi Temel Ancak Ulaşılması Zor Hedeflere Ulaşmak İçin Küresel Çabalar." *Denver Journal of International Law and Policy* 48: 1.
- Napolitano, Fabrizio, Luigi Gualdieri, Giuseppa Santagati, ve Italo F. Angelillo. 2018. *Violence Experience among Immigrants and Refugees: A Cross-Sectional Study in Italy*. *BioMed Research International* 2018 (1): 7949483.
- Onditi, Faith, ve Jane Odera. 2017. *Gender Equality as a Means to Women's Empowerment? Consensus, Challenges and Prospects for Post-2015 Development Agenda in Africa*. *African Geographical Review* 36 (2): 146–167.
- Öyekçin, Derya G., Dilek Yetim, ve Emel M. Şahin. 2012. *Psychosocial Factors Affecting Various Types of Intimate Partner Violence Against Women*. *Turkish Journal of Psychiatry* 23 (2): 1–7.
- Özpınar, Sevilay, Gül D. Horasan, Hatice Baydur, ve Tolga Canbay. 2016. *Factors Affecting the Views and Experiences of Women Living in the City Centre of Manisa, Turkey, Regarding Domestic Violence*. *Australian Journal of Primary Health* 22 (5): 466–471.
- Postmus, Judy L., Sarah B. Plummer, ve Anastasia M. Stylianou. 2016. *Measuring Economic Abuse in the Lives of Survivors: Revising the Scale of Economic Abuse*. *Violence Against Women* 22 (6): 692–703.
- Rollero, Chiara, Elisa Bergagna, ve Stefano Tartaglia. 2019. *What Is Violence? The Role of Sexism and Social Dominance Orientation in*

- Recognizing Violence Against Women. Journal of Interpersonal Violence* 36: 21–22.
- Sachs, Jeffrey D. 2012. “From Millennium Development Goals to Sustainable Development Goals.” *The Lancet* 379 (9832): 2206–2211.
- Sakall, Nuray. 2001. “Beliefs about Wife Beating among Turkish College Students: The Effects of Patriarchy, Sexism, and Sex Differences.” *Sex Roles* 44: 599–610.
- Sedziafa, Akosua P., Eunice Y. Tenkorang, Abigail Y. Owusu, ve Yoko Sano. 2017. *Women’s Experiences of Intimate Partner Economic Abuse in the Eastern Region of Ghana. Journal of Family Issues* 38 (18): 2620–2641.
- Selek, Sevgi, Mehmet Vural, ve İsmail Çakmak. 2012. *Abused Nurses Take No Legal Steps—A Domestic Violence Study Carried out in Eastern Turkey. Psychiatria Danubina* 24 (4): 386–391.
- Sen, Selin, ve Nilay Bolsoy. 2017. *Violence against Women: Prevalence and Risk Factors in Turkish Sample. BMC Women’s Health* 17: 100.
- Stylianou, Anastasia M. 2016. *The Impact of Economic Abuse on Depressive Symptoms among Survivors of Intimate Partner Violence*. Master’s thesis, The State University of New Jersey, Graduate Program in Social Work, Rutgers.
- Stark, Evan. 2009. *Coercive Control: The Entrapment of Women in Personal Life*. Oxford: Oxford University Press.
- Şahin, Emel M., Dilek Yetim, ve Derya G. Öyekçin. 2012. *Edirne’de Kadına Yönelik Eş Şiddeti Yaygınlığı ve Kadınların Şiddete Karşı Tutumları. Cumhuriyet Medical Journal (CMJ)* 34 (1): 23–32.
- Tenkorang, Eunice Y. 2018. *Women’s Autonomy and Intimate Partner Violence in Ghana. International Perspectives on Sexual and Reproductive Health* 44 (2): 51–61.
- Tenkorang, Eunice Y., ve Abigail Y. Owusu. 2019. “Does Economic Abuse Affect the Health Outcomes of Women?” *Health Education & Behavior* 46 (2): 340–348.

- The United Nations ESCWA. 2025. “The Term of Economic Violence.” Accessed May 3, 2025. <https://www.unescwa.org/sd-glossary/economic-violence>.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). 2008. “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet İstatistikleri.” Accessed December 18, 2024. <http://tuikapp.tuik.gov.tr/kadinasiddetdagitim/kadin.zul>.
- UNDP. 2021. “Human Development Index (HDI), Female.” Accessed March 2, 2025. <https://hdr.undp.org/content/human-development-report-202122>.
- UNFPA. 2023. Accessed February 21, 2025. <https://turkiye.unfpa.org/tr/news/unfpa-tkdf-ev-i%CC%87ci-siddet-raporu-ac%C4%B1ilandi>.
- Usta, Jinan, Nelly N. Makarem, ve Rima R. Habib. 2013. *Economic Abuse in Lebanon: Experiences and Perceptions. Violence Against Women* 19 (3): 356–375.
- Yount, Kathryn M., Kathryn H. Krause, ve Kristin E. VanderEnde. 2016. *Economic Coercion and Partner Violence against Wives in Vietnam: A Unified Framework? Journal of Interpersonal Violence* 31 (20): 3307–3331.
- Watts, Charlotte, ve Cathy Zimmerman. 2002. *Kadına Yönelik Şiddet: Küresel Kapsam ve Büyüklük. Lancet* 359 (9313): 1232–1237.
- World Economic Forum (WEF). 2006. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2006/>.
- World Economic Forum (WEF). 2008. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2008/>.
- World Economic Forum (WEF). 2009. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2009/>.
- World Economic Forum (WEF). 2010. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/the-global-gender-gap-report-2010/>.

- World Economic Forum (WEF). 2012. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2012/>.
- World Economic Forum (WEF). 2013. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2013/>.
- World Economic Forum (WEF). 2014. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2014/>.
- World Economic Forum (WEF). 2015. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2015/>.
- World Economic Forum (WEF). 2016. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/the-global-gender-gap-report-2016/>.
- World Economic Forum (WEF). 2017. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/the-global-gender-gap-report-2017/>.
- World Economic Forum (WEF). 2018. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/the-global-gender-gap-report-2018/>.
- World Economic Forum (WEF). 2020. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/gender-gap-2020-report-100-years-pay-equality/>.
- World Economic Forum (WEF). 2021. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2021/>.
- World Economic Forum (WEF). 2022. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2022/digest/>.
- World Economic Forum (WEF). 2023. Accessed March 1, 2025. https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2023.pdf.

- World Economic Forum (WEF). 2024. Accessed March 1, 2025. <https://www.weforum.org/publications/global-gender-gap-report-2024/digest/>.
- Werwie, Theresa R., Zoe J. Hildon, Amadou D. Camara, Oumar K. Mbengue, Christine Vondrasek, ve Mamadou Mbaye. 2019. *Gender-Based Violence: Connections from a Community Perspective*. *Journal of Family Violence* 34 (8): 769–780.
- World Bank. 2012. *Gender Equality as Smart Economics*. World Bank Group. Accessed February 20, 2025. <http://documents.worldbank.org/curated/en/459851468046788696/gender-equality-as-smart-economics>.
- World Economic Forum (WEF). 2023. *The Global Gender Gap Report*. Accessed February 20, 2025. <https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2023>.
- World Health Organization (WHO). 2008. *A Global Response to Elder Abuse and Neglect: Building Primary Health Care Capacity to Deal with the Problem Worldwide: Main Report*. WHO Library Cataloguing-in-Publication Data. Accessed March 3, 2025. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43869/9789241563581_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- World Health Organization (WHO). 2019. *Violence Against Women: Intimate Partner and Sexual Violence Against Women: Evidence Brief*.
- Women's, Children's and Adolescents' Health. 2024. Accessed May 3, 2025. <https://pmnch.who.int/news-and-events/events/item/2024/11/25/international-days/international-day-for-the-elimination-of-violence-against-women---2024>.